

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD.410.017.03.2017

P/17/100

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

ul. Wały Jagiellońskie 36, 80-853 Gdańsk

T +48 58 768 36 00, F +48 58 768 36 05

lgd@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/100 – Nadzór nad obrotem i stosowaniem produktów zawierających substancje anaboliczne, hormonalne, odurzające i psychotropowe w leczeniu zwierząt, w tym towarzyszących
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontroler	Andrzej Kaczyński, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/107/2017 z 06.09.2017 r.
Jednostka kontrolowana	Gdański Ogród Zoologiczny w Gdańsku, ul. Karwieńska 3, 80-328 Gdańsk (dalej: „Ogród Zoologiczny”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Michał Targowski, Dyrektor Ogródu Zoologicznego (dowód: akta kontroli str. 1-2)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W latach 2015-2017 (I półrocze)¹ organizacja pracy Schroniska dla bezdomnych zwierząt², działającego w ramach struktury Ogródu Zoologicznego³, zapewniała prawidłowe jego funkcjonowanie, pomimo niezapewnienia w Schronisku odrębnego pomieszczenia do przechowywania produktów leczniczych weterynaryjnych, w tym o działaniu odurzającym lub psychotropowym. Pomieszczenia takiego nie było w całym okresie objętym kontrolą.

Przyjęte w Schronisku rozwiązania organizacyjne regulowały kwestie dotyczące nadzoru nad przechowywaniem i stosowaniem produktów leczniczych weterynaryjnych, bez wyszczególniania grup leków, pomimo braku pisemnych, wewnętrznych uregulowań dotyczących dostępności do pomieszczeń Gabinetu weterynaryjnego oraz stosowania produktów leczniczych weterynaryjnych.

Dostęp w Schronisku do produktów leczniczych był skutecznie ograniczony jedynie do osób uprawnionych do ich stosowania.

Zatrudnieni w Schronisku lekarze weterynarii, a także zawarta umowa z Lecznicą Weterynaryjną w Gdańsku, zapewniały całodobową, przez wszystkie dni tygodnia, odpowiednią opiekę medyczną nad zwierzętami przebywającymi w Schronisku.

Ewidencja losu⁴, w tym leczenia zwierząt, była prowadzona prawidłowo, za wyjątkiem nielicznych przypadków nieujmowania w Wykazie zwierząt przebywających w Schronisku (dalej: „Wykaz”) niektórych danych (adresu, imienia, nazwiska osoby przekazującej zwierzę do Schroniska), a w wypisach z Wykazu brak było danych dotyczących kwarantanny, co opisano szczegółowo w pkt. 2 wystąpienia pokontrolnego.

¹ Badaniami objęto również działania jednostki kontrolowanej podejmowane przed, jak i po tym okresie, o ile miały one bezpośredni wpływ lub związek z ustaleniami stanu faktycznego dotyczącymi okresu objętego kontrolą.

² Zwanego dalej: „Schroniskiem”.

³ Wcześniej, Miejski Ogród Zoologiczny Wybrzeża.

⁴ Na potrzeby niniejszej kontroli określenie „los” zwierzęcia – to wszystkie zdarzenia dotyczące zwierzęcia od momentu jego przyjęcia do opuszczenia Schroniska (np. przyjęcie, kwarantanna, zabiegi weterynaryjne, szczepienia, adopcja, zgon, eutanazja, ucieczka, itp.).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja pracy Schroniska

Opis stanu
faktycznego

1.1. W strukturze organizacyjnej Ogrodu Zoologicznego, będącego jednostką budżetową Gminy Miasta Gdańska (dalej: „Miasto”), uwzględniono Schronisko. Zgodnie ze Statutem Gdańskiego Ogrodu Zoologicznego⁵, dodatkowym przedmiotem jego działania było zarządzanie, administrowanie, utrzymanie oraz rozbudowa Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt z siedzibą w Gdańsku, ul. Przyrodników 14, poprzez:

- prowadzenie działalności interwencyjnej związanej ze zwierzętami domowymi na terenie Miasta;
- przyjmowanie oraz przetrzymywanie psów i kotów pochodzących z terenów Miasta, zagubionych, zabłąkanych lub z innych przyczyn bezdomnych oraz opieki nad obiektami Schroniska;
- zapewnienie optymalnych warunków bytowania bezdomnych zwierząt w Schronisku;
- wykonywanie sterylizacji i kastracji psów i kotów przebywających w Schronisku;
- modernizację i rozbudowę obiektów Schroniska;
- realizowanie programu elektronicznej identyfikacji i rejestracji psów będących własnością mieszkańców Miasta;
- przekazywanie zwierząt właścicielom lub w ramach adopcji nowym opiekunom;
- działalność informacyjno-edukacyjna w zakresie odpowiedzialnej opieki nad zwierzętami domowymi.

(dowód: akta kontroli str. 11-16)

Schronisko było usytuowane w dzielnicy przemysłowej Gdańska, w odległości ok. 18 km od Ogrodu Zoologicznego.

Plany rzeczowo-finansowe zatwierdzał Dyrektor Ogrodu Zoologicznego. Dochody i wydatki objęte były planem budżetu Miasta. Wydatki pokrywane były z budżetu Miasta, a uzyskiwane dochody odprowadzane do budżetu Miasta. W myśl Regulaminu Schroniska⁶, nadzór nad jego działalnością sprawował Dyrektor Ogrodu Zoologicznego. Nadzór formalno-prawny nad działaniem Schroniska pełnił Urząd Miejski w Gdańsku – Wydział Gospodarki Komunalnej.

Zgodnie z ww. Regulaminem, do podstawowych zadań Schroniska należało:

- przyjmowanie z terenu Miasta, a także przetrzymywanie i sprawowanie opieki nad zagubionymi, zabłąkanymi lub bezdomnymi psami oraz chorymi i rannymi wolno bytującymi kotami, jak również nad psami i kotami, wobec właścicieli których orzeczono czasowe pozbawienie praw własności oraz prowadzenie szczegółowej ich ewidencji;
- zapewnienie przebywającym w Schronisku zwierzętom właściwych warunków utrzymania, zgodnie z ich podstawowymi potrzebami, a także zapewnienie im opieki weterynaryjnej;
- znakowanie i rejestrowanie psów przebywających w Schronisku w celu umożliwienia ich jednoznacznej identyfikacji;

⁵ Statut Gdańskiego Ogrodu Zoologicznego, stanowiący Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXXV/962/17 Rady Miasta Gdańska z dnia 23 lutego 2017 r. w sprawie nadania statutu Gdańskiemu Ogrodowi Zoologicznemu.

⁶ Regulamin Pracy Miejskiego Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Gdańsku, zatwierdzony przez Dyrektora Ogrodu Zoologicznego (występującego wówczas pod nazwą Miejski Ogród Zoologiczny Wybrzeża – Jednostka Budżetowa) w dniu 02 stycznia 2007 r.

- odławianie zagubionych, zabłąkanych lub bezdomnych psów, a także chorych i rannych bytujących kotów;
- poddawanie zabiegom sterylizacji i kastracji, w miarę możliwości, wszystkich zwierząt w Schronisku;
- przekazywanie zwierząt właścicielom lub nowym opiekunom w ramach adopcji;
- popularyzowanie i rozpowszechnianie wiedzy o prawach zwierząt oraz właściwej opiece, odpowiedzialności i obowiązkach właścicieli wobec nich;
- organizowanie i rozpowszechnianie akcji adopcji zwierząt przebywających w Schronisku.

Do obowiązków kierownika Schroniska należało m.in.:

- kierowanie i zarządzanie Schroniskiem;
- nadzorowanie przestrzegania Regulaminu Schroniska;
- współpraca z powiatowym lekarzem weterynarii oraz zatrudnionymi lekarzami weterynarii;
- organizowanie komisji odpowiedzialnej za eutanazję zwierząt.

(dowód: akta kontroli str. 22-38, 225)

1.2. Zatrudnienie w Schronisku (na podstawie umowy o pracę) w 2015 r. i 2016 r. (stan na koniec roku) oraz w 2017 r. (stan na 30.06.) wynosiło odpowiednio: 27, 26 i 25 osób, z tego w zakresie opieki weterynaryjnej⁷ odpowiednio: 2, 3 i 3 osoby.

Okresowo w zakresie opieki weterynaryjnej (leczenie zwierząt oraz profilaktyka chorób zakaźnych i pasożytniczych) zawierano z lekarzami weterynarii⁸ umowy cywilnoprawne. Ponadto, nieodpłatnie (wolontariat) świadczyło pracę w Schronisku w 2016 r. i 2017 r. (do 30.06.) odpowiednio: 140 i 184 wolontariuszy. W 2015 r. Dyrektor Ogrodu Zoologicznego nie zawierał umów o świadczenie pracy wolontarystycznej. Podmiotem prowadzącym wolontariat w Schronisku było w tym okresie Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku. W związku z tym, w Schronisku nie ma danych o liczbie wolontariuszy.

(dowód: akta kontroli str. 52-54, 228-245, 480-484)

1.3. Ogród Zoologiczny uzyskał decyzję Powiatowego Lekarza Weterynarii w Gdańsku, stwierdzającą spełnienie przez Schronisko wymagań weterynaryjnych określonych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt⁹. Opiekę weterynaryjną nad zwierzętami w Schronisku sprawowali zatrudnieni lekarze weterynarii oraz opiekun weterynarii.

(dowód: akta kontroli str. 9-10, 52-54, 228-245)

Do zadań lekarzy weterynarii, według zakresów obowiązków, należało m.in.: leczenie zwierząt przebywających na terenie Schroniska oraz zwierząt przywożonych do Schroniska z terenu miasta, profilaktyka chorób zakaźnych i pasożytniczych zwierząt, wykonywanie zabiegów kastracji i sterylizacji, nadzór nad przebiegiem kwarantanny zwierząt oraz podejmowanie decyzji o jej rozpoczęciu i zakończeniu, badanie zwierząt przed oddaniem do adopcji, podejmowanie decyzji o eutanazji zwierząt, prowadzenie dokumentacji medycznej zgodnie z obowiązującymi przepisami, zamawianie leków w hurtowni weterynaryjnej i dokumentowanie rozchodu leków, doradzanie kierownikowi Schroniska w kwestiach związanych z dobrostanem zwierząt, współpraca z Inspekcją Weterynarii w Gdańsku.

⁷ Na stanowiskach: Kierownik Weterynarii, Lekarz Weterynarii, Opiekun Weterynarii.

⁸ W 2015 r. trzy umowy zlecenia (łączny czas trwania umów – od 01.07. do 17.09.2015 r. oraz w 2017 r. trzy umowy zlecenia (łączny czas trwania umów – od 24.07. do 30.9.2017 r.)

⁹ Decyzja nr 18/rej/2006 Powiatowego Lekarza Weterynarii w Gdańsku z dnia 28 kwietnia 2006 r.

Do zadań pracownika zatrudnionego na stanowisku Opiekuna weterynarii, według zakresu obowiązków, należało m.in.: pomoc lekarzowi weterynarii w zabiegach chirurgicznych i leczeniu zwierząt, podawanie leków w leczeniu stacjonarnym według zaleceń lekarza weterynarii, utrzymanie porządku w pomieszczeniach weterynaryjnych, codzienne dezynfekcje, sterylizacja i utrzymanie w czystości narzędzi chirurgicznych i pozostałego sprzętu, nadzór nad dobrostanem zwierząt.

Dla zapewnienia opieki weterynaryjnej w zakresie kontroli stanu zdrowia zwierząt, prowadzenia zabiegów profilaktycznych oraz leczenia, na terenie Schroniska utworzono Gabinet Weterynaryjny, wpisany do ewidencji zakładów leczniczych dla zwierząt, prowadzonej przez Radę Kaszubsko-Pomorskiej Izby Lekarsko-Weterynaryjnej w Gdańsku¹⁰. Dodatkowo, w okresie objętym kontrolą opieki weterynaryjną dla zwierząt Schroniska sprawowała Lecznica Weterynaryjna w Gdańsku, na podstawie umów¹¹ zawartych pomiędzy Dyrektorem Ogrodu Zoologicznego a Lecznicą Weterynaryjną w Gdańsku¹². Przedmiotem tych umów było świadczenie dla Schroniska całodobowych usług weterynaryjnych przez wszystkie dni tygodnia.

Uzasadnieniem zapewnienia całodobowej opieki weterynaryjnej przez Lecznicę Weterynaryjną w Gdańsku, pomimo zatrudnienia w Schronisku dwóch lekarzy weterynarii, były przypadki potrzeby przeprowadzenia zabiegów leczniczych niemożliwych do wykonania w warunkach Schroniska, a także potrzeba świadczenia usług weterynaryjnych w przypadku nieobecności lekarzy w Schronisku.

Kwestie zapewnienia zwierzętom w Schronisku optymalnych warunków bytowania, w tym opieki weterynaryjnej, uregulowano ogólnie m.in. w Programach opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt, określanych na poszczególne lata¹³, Statucie Gdańskiego Ogrodu Zoologicznego Regulacje szczegółowe określono m.in. w Regulaminie Schroniska, w którym określono podstawowe zadania w tym zakresie, tj.: zapewnienie zwierzętom opieki weterynaryjnej, znakowanie i rejestrowanie psów przebywających w Schronisku, poddawanie zabiegom sterylizacji i kastracji. Zawarto w nim również następujące postanowienia w zakresie opieki weterynaryjnej:

- zwierzęta przyjmowane do Schroniska poddawane są 15-dniowej kwarantannie, która może być przedłużona przez lekarza weterynarii;
- lekarz weterynarii dokonuje oględzin doprowadzonego zwierzęcia i w porozumieniu z inspektorem ds. zwierząt, po akceptacji kierownika Schroniska, decyduje o dalszym postępowaniu;
- zwierzęta przebywające w Schronisku, po zakończeniu kwarantanny podlegają w miarę posiadanych możliwości, zabiegowi sterylizacji lub kastracji;
- lekarz weterynarii opracowuje i wykonuje program szczepień ochronnych dla zwierząt Schroniska;
- lekarz weterynarii prowadzi dokumentację medyczną zgodnie z obowiązującymi przepisami, decyduje o poddaniu zwierzęcia eutanazji (w porozumieniu z kierownikiem Schroniska), wyłącznie jej dokonuje, a fakt i przyczynę jej przeprowadzenia odnotowuje w rejestrze zwierząt.

¹⁰ Pod numerem ewidencyjnym 299/03/01/517 (Uchwała Nr 517/2006 Rady Kaszubsko-Pomorskiej Izby Lekarsko-Weterynaryjnej w Gdańsku z dnia 6 kwietnia 2006 r. o wpisie zakładu do ewidencji zakładów leczniczych dla zwierząt, ze zm.).

¹¹ Umowa nr 56/2014/MOZW/U z dnia 2 grudnia 2014 r., umowa nr 51/2015/MOZW/U z dnia 1 grudnia 2015 r., umowa nr 109/206/MOZW/D z dnia 5 grudnia 2016 r., umowa nr 107/2017/GOZ/U z dnia 4 lipca 2017 r.

¹² Lecznica Weterynaryjna S.C. ul. Kartuska 249, 80-125 Gdańsk.

¹³ Uchwała nr VI/94/15 Rady Miasta Gdańska z dnia 26 lutego 2015 r. w sprawie określenia Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w 2015 r., Uchwała nr XIX/552/16 Rady Miasta Gdańska z dnia 03 marca 2016 r. w sprawie określenia Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w 2016 r., Uchwała nr XXXV/958/17 Rady Miasta Gdańska z dnia 23 lutego 2017 r. w sprawie określenia Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w 2017 r.

Schronisko nie posiadało wewnętrznych uregulowań w zakresie przechowywania i stosowania produktów leczniczych weterynaryjnych, w tym o działaniu odurzającym. W tym zakresie, jak wyjaśnił Kierownik Schroniska, stosowano się do regulacji określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 20 października 2015 r. w sprawie preparatów zawierających środki odurzające lub substancje psychotropowe, które mogą być posiadane i stosowane w celach medycznych oraz do badań klinicznych, po uzyskaniu zgody wojewódzkiego inspektora farmaceutycznego¹⁴ (dalej: „rozporządzenie w sprawie preparatów”). Za przechowywanie i stosowanie produktów leczniczych o działaniu odurzającym, psychotropowym, anabolicznym lub hormonalnym w latach 2015-2017 (I półrocze) odpowiedzialna była w Schronisku, posiadająca zgodę Wojewódzkiego Inspektora Weterynarii, Kierownik Gabinetu Weterynaryjnego.

Schronisko nie posiadało również pisemnych uregulowań dotyczących dostępności do pomieszczeń Gabinetu Weterynaryjnego (sąsiadujących ze sobą sal) – sali przyjmowania zwierząt i sali do przeprowadzania zabiegów leczniczych i chirurgicznych, w której przechowywano produkty lecznicze weterynaryjne, w tym o działaniu odurzającym i psychotropowym. Zagadnienia dotyczące dostępu osób do pomieszczeń Gabinetu Weterynaryjnego, jego zabezpieczenia przed dostępem osób nieuprawnionych, a także sposobu przechowywania w nim produktów leczniczych weterynaryjnych o działaniu odurzającym lub hormonalnym, opisano w pkt. 2.13. wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 17-21, 52, 227, 232, 244, 388-454, 455-480, 492-554)

1.4. W okresie objętym kontrolą zwierzętom przebywającym w Schronisku zapewniono opiekę weterynaryjną. Na miejscu sprawowało ją dwóch lekarzy weterynarii zatrudnionych na podstawie umowy o pracę (w tym Kierownik Gabinetu Weterynaryjnego) oraz jeden lekarz weterynarii – na podstawie umowy zlecenia. Świadczona przez nich praca wykonywana była w wymiarze 40 godzin tygodniowo od poniedziałku do piątku w godzinach od 8 do 16. W zakresach obowiązków lekarzy zawarto zapis dotyczący wykonywania pracy w soboty, niedziele i święta, w przypadku wystąpienia takiej potrzeby, bez dodatkowego wynagrodzenia.

Zatrudnienia lekarzy weterynarii w Schronisku dokonywano w wyniku przeprowadzonych naborów (rozmowa kwalifikacyjna) z udziałem Dyrektora Ogrodu Zoologicznego, Kierownika Gabinetu Weterynaryjnego w Ogrodzie Zoologicznym i Kierownika Schroniska.

W latach objętych kontrolą w zakresie opieki weterynaryjnej w Schronisku zawarto sześć umów zleceń (wszystkie z lekarzami weterynarii), z tego w 2015 r. i 2017 r. – po trzy w każdym roku, na okresy jednomiesięczne. Przedmiotem tych umów było leczenie zwierząt w Schronisku oraz profilaktyka chorób zakaźnych i pasożytniczych.

Dodatkowo, zwierzętom przebywającym w Schronisku zapewniono całodobową opiekę weterynaryjną przez wszystkie dni tygodnia, zlecając realizację tych usług Lecznicy Weterynaryjnej. W latach 2015-2017 (do 30.06.) zawarto z ww. podmiotem dwie umowy. Wyboru zakładu leczniczego dokonano na podstawie przeprowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego. Podstawę rozliczenia usług stanowił formularz cenowy, w którym określono rodzaj usługi, cenę jednostkową usługi oraz szacunkową (ustaloną na podstawie danych z lat poprzednich) liczbę usług.

(dowód: akta kontroli str. 53, 225-245, 246-266, 388-454)

¹⁴ Dz. U. z 2015 r. poz. 1819.

W działalności Schroniska w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Regulacje wewnętrzne dotyczące pracy Schroniska zapewniały, poprzez zawarte umowy z lekarzami weterynarii oraz Lecznicą Weterynaryjną, właściwą opiekę medyczną nad zwierzętami przebywającymi w Schronisku, określały osoby odpowiedzialne za przechowywanie i stosowanie produktów leczniczych weterynaryjnych, w szczególności o działaniu odurzającym lub hormonalnym. Schronisko nie posiadało pisemnych uregulowań dotyczących dostępności do pomieszczeń Gabinetu, a także wewnętrznych uregulowań w zakresie przechowywania i stosowania produktów leczniczych weterynaryjnych. Pomimo braku pisemnych regulacji, Schronisko w sposób właściwy ograniczało dostęp do pomieszczenia przeznaczonego do wykonywania zabiegów leczniczych i chirurgicznych, a także odpowiednio chroniło miejsce przechowywania środków o działaniu odurzającym i psychotropowym przed dostępem do nich osób nieuprawnionych.

2. Przechowywanie oraz wykorzystywanie w działalności Schroniska produktów zawierających substancje anaboliczne, hormonalne, odurzające i psychotropowe.

Opis stanu
faktycznego

2.1. Schronisko nie dysponowało wydzielonym pomieszczeniem, w którym przechowywano produkty lecznicze weterynaryjne zawierające środki odurzające lub psychotropowe. Produkty te przechowywano w pomieszczeniu do wykonywania zabiegów leczniczych i chirurgicznych Gabinetu Weterynaryjnego. Natomiast, zgodnie z § 6 pkt 1 rozporządzenia w sprawie preparatów, przechowywano je w zamkniętej metalowej szafie przymocowanej w sposób trwały do ściany oraz kasecie (sejfie) przymocowanym w sposób trwały do podłogi, w miejscu niewidocznym dla osób nieuprawnionych.

(dowód: akta kontroli str. 39-40, 212-224)

2.2. Zapas leków weterynaryjnych o działaniu odurzającym lub psychotropowym w Schronisku w dniu rozpoczęcia czynności kontrolnych, tj. 07.09.2017 r., według danych przedstawionych przez Kierownika Gabinetu Weterynaryjnego (uwzględniając średnie zapotrzebowanie na te leki w dwóch wcześniejszych miesiącach)¹⁵, wynosił: Anestaminy (substancja czynna – ketemina) – 71 dni, Morbitalu (substancja czynna – pentobarbital, pentobarbital sodu) – 57 dni.

(dowód: akta kontroli str. 55)

2.3. W Schronisku przebywało według stanu na dzień: 31.12.2015 r., 31.12.2016 r. i 30.06.2017 r. odpowiednio: 266, 194 i 255 zwierząt. W trakcie 2015 r., 2016 r. oraz 2017 r. (do 30.06.) przyjęto odpowiednio: 1.488, 1.351 i 695 zwierząt. Wskaźnik śmiertelności w każdym z ww. lat wyniósł: 15,7, 13,4 i 9,1¹⁶.

(dowód: akta kontroli str. 65-66)

2.4. Schronisko dokumentowało przyjęcie zwierząt, przeprowadzane zabiegi lecznicze, wydawanie zwierząt, w tym do adopcji, przychód i rozchód leków weterynaryjnych o działaniu odurzającym lub psychotropowym, a także przeprowadzane w Schronisku kontrole nadzoru weterynaryjnego. Przybyłe zwierzęta rejestrowano w Wykazie, który stanowił zbiór kart z odręcznie dokonywanymi wpisami. Fakt przyjęcia zwierzęcia do Schroniska potwierdzano

¹⁵ W lutym i marcu 2017 r.

¹⁶ Tj. odpowiednio w tych latach: 275, 216 i 81 zwierząt padłych i poddanych eutanazji.

wpisem w Wykazie. W prowadzonym Wykazie zawarto dane określone w § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt¹⁷ (dalej: „rozporządzenie w sprawie schronisk”), za wyjątkiem danych dotyczących odbywanej kwarantanny. W Wykazie zamieszczano ponadto opis kondycji zwierzęcia w chwili przyjęcia do Schroniska, jego wagę oraz dołączano fotografię.

Przebieg leczenia zwierząt, w tym przeprowadzane zabiegi weterynaryjne, odnotowywano w książce leczenia zwierząt (wszystkie zabiegi lecznicze) oraz książce zabiegów (zabiegi chirurgiczne), przechowywanych w Gabinetcie Weterynaryjnym Schroniska.

Zabiegi lecznicze dokumentowano w Wykazie (szczepienia, zabiegi kastracji/sterylizacji, poważniejsze zabiegi chirurgiczne, eutanazje, komentarze do stanu zdrowia), a także w programie informatycznym Klinika XP (gdzie podawano przypadki użycia środków leczniczych). W książeczkach zdrowia zwierzęcia odnotowywano szczepienia, zabiegi chirurgiczne i zabiegi przeciw pasożytom. Przychód produktów o działaniu odurzającym lub psychotropowym odnotowywano w książce kontroli środków odurzających i psychotropowych oraz w programie Klinika XP, rozchód leków o działaniu odurzającym lub psychotropowym – w książce kontroli środków odurzających i psychotropowych, książce zabiegów, książce eutanazji, programie Klinika XP, prowadzonych przez Kierownika Gabinetu Weterynaryjnego.

Wydawanie zwierząt (w tym do adopcji) dokumentowano przy pomocy umów adopcyjnych, umów odbioru psa/kota (w przypadku odbioru przez właściciela). Fakt wydania zwierzęcia ze Schroniska odnotowywano w prowadzonym Wykazie.

Niezależnie od ww. dokumentacji, pracownik zatrudniony na stanowisku inspektora ds. zwierząt prowadził odrębnie zeszyt rejestru psów, w którym odnotowywano m.in.: nr ewidencyjny psa, datę jego przyjęcia, nadane imię, miejsce znalezienia, opis, nr elektronicznego identyfikatora, informację lekarza weterynarii z Wykazu, nr boks, a w przypadku wydania ze Schroniska – datę wydania, dane osobowe osoby odbierającej.

(dowód: akta kontroli str. 115-171, 194-211, 286-287)

2.5. W latach 2015-2017 (do 30.06.) przeprowadzono w Schronisku odpowiednio: 146, 137 i 43 eutanazje zwierząt oraz 608, 527 i 270 sterylizacji i kastracji. Decyzje o dokonaniu eutanazji lub kastracji i sterylizacji zwierząt, a także o użyciu leków o działaniu odurzającym i psychotropowym, podejmowali zatrudnieni w Schronisku lekarze weterynarii. W zakresach obowiązków lekarzy weterynarii wskazano ich odpowiedzialność w zakresie: podejmowanie decyzji o eutanazji zwierząt oraz wykonywania zabiegów kastracji i sterylizacji zwierząt.

Przebieg leczenia zwierząt dokumentowano w prowadzonej w formie papierowej książce leczenia zwierząt, zgodnie z § 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 września 2011 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej i ewidencji leczenia zwierząt oraz wzorów tej dokumentacji i ewidencji¹⁸, która zawierała dane określone w § 7 tego rozporządzenia, w tym m.in. opis leczonego zwierzęcia, a także informacje o przebiegu wizyty, przeprowadzonych zabiegach i zastosowanych lekach. Dokumentację tą prowadzono również w formie elektronicznej w programie Klinika XP.

(dowód: akta kontroli str. 56, 66, 133-159, 227, 232, 455-458)

¹⁷ Dz. U. z 2004 r. Nr 158, poz. 1657.

¹⁸ Dz. U. z 2011 r., Nr 224, poz. 1347.

2.6. W badanym okresie zwierzęta przebywające w Schronisku nie były leczone środkami o działaniu hormonalnym lub anabolicznym.

(dowód: akta kontroli str. 109-110, 455-458)

2.7. Za przechowywanie, pobieranie oraz stosowanie produktów leczniczych i produktów leczniczych weterynaryjnych w ww. okresie odpowiadał Kierownik Gabinetu Weterynaryjnego oraz zatrudnieni w Schronisku lekarze weterynarii. Upoważnieni do zamawiania leków w hurtowni weterynaryjnej oraz dokumentowania ich rozchodu byli zatrudnieni w Schronisku lekarze weterynarii, co zostało uwzględnione w ich zakresach obowiązków.

(dowód: akta kontroli str. 227-232, 455-458)

2.8. Nie stwierdzono w badanym okresie przypadków nieoddania do utylizacji zwłok zwierząt poddanych eutanazji i padłych. W okresie objętym kontrolą przekazano do utylizacji zwłoki zwierząt o łącznej wadze: w 2015 r. – 1.380,5 kg, w 2016 r. – 1.482 kg i 2017 r. (do 30.06.) – 617 kg. Schronisko nie ewidencjonowało liczby sztuk zwierząt, których zwłoki przekazywano do utylizacji.

(dowód: akta kontroli str. 58-455-458)

2.9. Po przyjęciu do Schroniska zwierzęta były ewidencjonowane w Wykazie zwierząt, o którym mowa w § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie schronisk. Analiza Wykazu zwierząt dla losowo wybranych 30 zwierząt (po 10 w każdym roku) wykazała, że w przypadku 11 zwierząt nie odnotowano w ww. Wykazie niektórych danych wymaganych ww. przepisem, a we wszystkich przypadkach nie podano danych dotyczących kwarantanny zwierzęcia (co opisano w części wystąpienia: Ustalone nieprawidłowości).

(dowód: akta kontroli str. 188-211)

2.10. W latach 2015-2017 (I półrocze) przeprowadzono w Schronisku ogółem 264 eutanazji ślepych miotów, z tego w 2015 r. – 114, 2016 r. – 129 i 2017 r. – 21. Usypianie w Schronisku ślepych miotów zwierząt bezdomnych żyjących na wolności (w uzasadnionych przypadkach) przewidziano w Programach opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności na lata 2015, 2016 i 2017, określonych dla zwierząt bezdomnych z terenu Miasta. Badanie wybranych sześciu przypadków usypiania ślepych miotów w okresie objętym kontrolą wykazało, że zabiegi eutanazji dokumentowano odpowiednimi zapisami w książce eutanazji zwierząt oraz w książce kontroli środków odurzających i psychotropowych, podając nazwy stosowanych leków i stosowane do zabiegów dawki.

(dowód: akta kontroli str. 160-171, 385, 393-416, 423-428)

2.11. Dokumentacja dotycząca wybranych 25 zwierząt, które poddano w badanym okresie zabiegom eutanazji, kastracji, sterylizacji i premedykacji, potwierdziła fakt ich przeprowadzenia. Czynności te udokumentowano w Książce leczenia zwierząt i dodatkowo w książce zabiegów (zabiegi chirurgiczne), za prowadzenie których odpowiedzialni byli lekarze weterynarii oraz w Wykazie zwierząt – zabiegi kastracji i sterylizacji, eutanazje, poważniejsze zabiegi chirurgiczne. W Książce eutanazji odnotowano zabiegi eutanazji. Użyte do zabiegów leki o działaniu odurzającym/psychotropowym odnotowano również w Książce kontroli środków odurzających i psychotropowych, Książce zabiegów, Książce eutanazji, a także w programie komputerowym Klinika XP.

W dokumentacji Schroniska dotyczącej ww. 25 zwierząt odnotowano daty ich przyjęć oraz opuszczenia, przyczyny opuszczenia, dane dotyczące gatunku, wagi, stanu zdrowia, nazwy przeprowadzonych zabiegów, nazwy użytych do zabiegów produktów leczniczych o działaniu odurzającym/psychotropowym, a także osoby dokonujące zabiegu i podające leki.

(dowód: akta kontroli str. 113-114, 133-159)

2.12. W latach 2015-2017 (do 30.06.) oddano do adopcji ogółem 1.980 zwierząt, z tego w poszczególnych latach odpowiednio: 825, 803 i 352 zwierząt.

Badanie losowo wybranych 30 umów adopcyjnych psów (po 10 umów w każdym z lat objętych kontrolą)¹⁹, w powiązaniu z ewidencją zwierząt, wykazało, że dokumentacja adopcyjna umożliwiała zidentyfikowanie przekazanych zwierząt oraz osób adoptujących oraz potwierdzała przeprowadzone zabiegi i leczenie. Dokumentacja adopcyjna zawierała: umowę adopcyjną psa, ankietę adopcyjną, zalecenia weterynaryjne przy adopcji psa, oświadczenia m.in. potwierdzające zapoznanie się z adoptowanym zwierzęciem poprzez adopcyjne spacerowanie oraz zapoznanie się ze stanem zdrowia zwierzęcia, a także dotyczące obowiązku oddania adoptowanego zwierzęcia, w przypadku takich roszczeń poprzedniego właściciela.

(dowód: akta kontroli str. 66, 172-187)

2.13. Schronisko skutecznie uniemożliwiło dostęp pracujących w Schronisku osób do produktów leczniczych weterynaryjnych o działaniu odurzającym lub psychotropowym. Według wyjaśnień Kierownika Schroniska, klucze do szafy metalowej, w której przechowywano ww. produkty, posiadali wyłącznie lekarze weterynarii i dysponowali oni nimi również po zakończeniu pracy. Klucz zapasowy posiadał Kierownik Gabinetu Weterynaryjnego. Klucze do sejfów przeznaczonych również do przechowywania ww. produktów, przechowywane były w szafie metalowej. Powyższych procedur nie określono w formie pisemnej.

(dowód: akta kontroli str. 212-224, 481-484)

2.14. Według stanu na koniec 2016 r. i na dzień 30.06. 2017 r. pracę świadczyło odpowiednio: 140 i 184 wolontariuszy. W 2015 r. podmiotem prowadzącym wolontariat było Regionalne Centrum Wolontariatu z siedzibą w Gdańsku i Schronisko nie dysponowało danymi dotyczącymi liczby osób świadczących pracę jako wolontariusze.

Schronisko posiadało Regulamin Wolontariatu²⁰, w którym m.in. zawarto zapis o zakazie podawania przez wolontariuszy lekarstw zwierzętom bez wiedzy i zgody lekarza weterynarii. Zgoda na podawanie leków zwierzętom przez wolontariuszy nie dotyczyła leków o właściwościach odurzających i psychotropowych. W umowach świadczenia pracy wolontarystycznej zobowiązano wolontariuszy m.in. do przestrzegania Regulaminu Schroniska oraz przebywania tylko w pomieszczeniach im udostępnionych. Jak wyjaśnił Kierownik Schroniska, Gabinet Weterynaryjny podczas nieobecności w nim lekarza był zamykany na klucz, a wstęp do niego mieli wolontariusze doprowadzający zwierzęta na zabiegi i mogli w nim przebywać jedynie w obecności lekarza.

(dowód: akta kontroli str. 41-51, 54, 481-484)

2.15. W latach 2015-2017 (do 30.06) Powiatowy Inspektorat Weterynaryjny w Gdańsku przeprowadził w Schronisku ogółem siedem kontroli oraz jedną wizytację. Przedmiotem kontroli było m.in.: przebieg leczenia i stan zdrowia wybranych zwierząt, wyposażenie Gabinetu Weterynaryjnego, prowadzenie ewidencji leczenia zwierząt, kontrola wybiegów dla psów, przeprowadzone eutanazje, sposób postępowania ze zwłokami zwierząt. Zaleceń nie wydano.

(dowód: akta kontroli str. 57, 286-352)

¹⁹ Numery ewidencyjne psów: 729/15, 625/15, 494/12, 825/15, 778/15, 142/12, 529/15, 105/11, 13/11, 761/15, 90/16, 93/16, 63/16, 101/16, 102/16, 99/16, 201/15, 822/15, 563/12, 116/16, 63/17, 81/17, 698/16, 258/17, 201/17, 204/17, 121/17, 229/17, 195/17, 366/16.

²⁰ Wprowadzony z dniem 12 stycznia 2016 r.

W działalności Schroniska w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Schronisko nie zapewniło przechowywania produktów leczniczych w odrębnym pomieszczeniu. Wprowadzie leki przechowywane były w zamkniętej metalowej szafie przymocowanej w sposób trwały do ściany oraz kasecie (sejfie) przymocowanym w sposób trwały do podłogi, w miejscu niewidocznym dla osób nieuprawnionych, ale zarówno szafa, jak i kaseeta, znajdowały się w pomieszczeniu do wykonywania zabiegów leczniczych i chirurgicznych. Było to niezgodnie zarówno z wymogiem określonym w § 2 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia w sprawie schronisk, jak i § 6 pkt 1 rozporządzenia w sprawie preparatów. Z przepisów tych wynika bowiem, że wskazane produkty i środki nie powinny być przechowywane w pomieszczeniach przeznaczonych również do innych celów.

Kierownik Schroniska wyjaśnił m.in., że w przystosowanym na potrzeby Gabinetu Weterynaryjnego w 2013 r. budynku, z powodu jego niewielkiego metrażu nie wydzielono takiego pomieszczenia z istniejących pomieszczeń. Ze względów praktycznych sejf oraz szafa metalowa z wymienionymi produktami znajdują się w sali do przeprowadzania zabiegów leczniczych i chirurgicznych. Gabinet został dopuszczony do użytkowania przez Kaszubsko - Pomorską Izbę Lekarsko-Weterynaryjną. Z tego powodu Dyrekcja Ogrodu Zoologicznego i kierownictwo Schroniska nie uznało za nieodzowne wyodrębnienie lub przeznaczenie pomieszczenia do przechowywania produktów leczniczych zawierających substancje odurzające i psychotropowe. Jednakże wobec konieczności stosowania się do obowiązujących przepisów, dyrekcja Ogrodu Zoologicznego oraz kierownictwo Schroniska niezwłocznie podejmą czynności przeznaczenia lub wydzielenia pomieszczenia do przechowywania produktów leczniczych zawierających substancje odurzające i psychotropowe.

(dowód: akta kontroli str. 212-224, 485-491)

2. Badanie dokumentacji Schroniska wykazało, że zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia w sprawie schronisk prowadzono Wykaz zwierząt. Nie zawierał on jednak, w 11 przypadkach (spośród 30 objętych badaniem dokumentacji zwierząt) niektórych danych (adresu, imienia, nazwiska osoby przekazującej zwierzę do Schroniska), wymaganych § 6 ust. 2 pkt 2 tego rozporządzenia. W Wykazie tym nie uwzględniono również danych dotyczących kwarantanny (we wszystkich przypadkach), co było niezgodne z § 6 ust. 2 pkt 3 ww. rozporządzenia.

Kierownik Schroniska wyjaśnił, że ww. niedociągnięcia powstały z winy pracowników zakładających wykazy zwierząt trafiających do Schroniska w wyniku interwencji lub dowiezienia przez znalazcę (kierowców interwencyjnych, pracowników pełniących dyżury popołudniowe, pracowników pełniących dyżury nocne, pracowników administracyjnych), a przyczyną było przeoczenie. Brak wpisów o przebytej kwarantannie w Wykazach zwierząt był niedopatrzeniem ze strony Schroniska, a także wynikał z faktu nieotrzymywania zaleceń w tym zakresie od podmiotów kontrolujących Schronisko. Kierownik Schroniska wyjaśnił ponadto, że zakupiono pieczęć z adnotacją o okresie kwarantanny i obowiązek ich stosowania zostanie wprowadzony niezwłocznie. W trakcie kontroli Schronisko zaczęło realizować powyższy wymóg.

(dowód: akta kontroli str. 188-211, 485-491)

3. Wypisy dotyczące 30 zwierząt (wszystkie objęte badaniem) z Wykazu zwierząt, przekazywane nowym właścicielom (na podstawie umów adopcyjnych), nie zawierały informacji dotyczących kwarantanny, co było niezgodne z § 6 ust. 3 rozporządzenia w sprawie schronisk.

Kierownik Schroniska wyjaśnił, że brak adnotacji o przebytej kwarantannie w Wypisie był niedopatrzeniem ze strony Schroniska wynikającym z obligatoryjności procedury, a także wynikał z faktu, że od momentu przejścia przez Ogród Zoologiczny Schroniska w 2006 r., żaden z podmiotów kontrolujących nie przekazał zaleceń dotyczących konieczności ich zamieszczania na dokumentach wypisu zwierząt. Osoba adoptująca otrzymywała potwierdzenie odbytej kwarantanny w formie poświadczonego opieczętowanym podpisem lekarza weterynarii wpisu opatrzonego datą o przebyłym szczepieniu przeciw wściekliźnie w książeczce zdrowia zwierzęcia, jak również, w podobny sposób potwierdzonych, wpisów dotyczących innych szczepień i zabiegów weterynaryjnych.

(dowód: akta kontroli str. 172-187, 485-491)

Ocena częściowa

Ewidencja zwierząt oraz ich leczenia nie zawierała wszystkich wymaganych prawem elementów. Wykaz zwierząt nie zawierał we wszystkich przypadkach danych dotyczących kwarantanny oraz w 11 przypadkach (spośród 30 badanych), imienia, nazwiska lub adresu osoby przekazującej zwierzę do Schroniska. Przebieg leczenia zwierząt oraz zastosowanie leków odnotowywano w prowadzonej dokumentacji medycznej. W Schronisku funkcjonowało pomieszczenie do przeprowadzania zabiegów leczniczych i chirurgicznych, brak było natomiast wyodrębnionego pomieszczenia do przechowywania produktów leczniczych weterynaryjnych, w tym o działaniu odurzającym i psychotropowym. Przechowywanie ich w pomieszczeniu do przeprowadzania zabiegów leczniczych i chirurgicznych naruszało przepisy § 2 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia w sprawie schronisk, jak i § 6 pkt 1 rozporządzenia w sprawie preparatów, jednakże sam sposób ich przechowywania i zabezpieczenia (szafa i sejf), skutecznie uniemożliwiała osobom nieuprawnionym do nich dostęp.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²¹, wnosi o:

- 1) zapewnienie przechowywania produktów leczniczych weterynaryjnych o działaniu odurzającym lub psychotropowym w wyodrębnionym pomieszczeniu Schroniska;
- 2) uzupełnienie Wykazu zwierząt przebywających w Schronisku o brakujące dane dotyczące kwarantanny oraz umieszczanie w nim wszystkich danych wymaganych § 6 ust. 2 rozporządzenia w sprawie schronisk;
- 3) umieszczanie w wypisach z Wykazu zwierząt informacji dotyczących kwarantanny.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku.

²¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, dnia 29 listopada 2017 r.

Kontroler

Andrzej Kaczyński
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku

Dyrektor

**DYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku**

Ewa Jasiurska-Kluczek
.....

podpis

